národní
úložiště
šedé
literatury

Škola hrou ve Středoafrické republice

SIRIRI
2017

Dostupný z http://www.nusl.cz/ntk/nusl-320403

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Licence Creative Commons Uveďte původ-Neužívejte komerčně-Nezpracovávejte 4.0

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 23.04.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

Škola hrou v SAR*

* Středoafrická republika

Škola hrou ve Středoafrické republice (SAR)

Program Škola hrou v SAR vytvořila česká nezisková organizace SIRIRI. Nabízí komplexní řešení „na klíč“ pro učitele SAR. Spojuje využití moderních pedagogických metod, s autorskou přípravou, tiskem a distribucí didaktických pomůcek v národním jazyce sango.

SAR, země ve středu afrického kontinentu, je jedna z nejchudších zemí na světě, která trpí dlouhodobou politickou nestabilitou. Pokud se má dostat na jinou cestu a proměnit se v samostatný a stabilní stát, potřebuje vzdělané lidi. Vzdělání ale není možné bez schopných učitelů. Důležité jsou i vhodné učební pomůcky. Toho se v SAR zásadně nedostává.

Expertní tým složený z českých pedagogů vše připravil – kvalitní a srozumitelné učebnice i metodiku pro učitele. Na samotné přípravě spolupracovali i středoafričtí učitelé. To je zárukou, že odpovídají potřebám středoafrických učitelů, mají vysoký standard pedagogiky 21. století a jsou v jazyce, jemuž místní obyvatelé rozumí.

V rámci dvou školení v září 2015 a v září 2016 SIRIRI zaškolila více než 150 učitelů. Téměř 13 000 školáků získalo přístup ke vzdělání, které je pro ně srozumitelné a efektivní. Zájem učitelů a rodičů o vzdělávací program stále roste. Nejde jen o vzdělávání učitelů. Kurzy pro pedagogy doplňují další materiály, které jsou součástí programu – slabikář v sangu, pedagogické manuály a další didaktické pomůcky.

Do kurzů pro učitele se navíc aktivně zapojují absolventi z předešlých školení, stávají se součástí přípravného týmu.

SIRIRI v současnosti pracuje na vytvoření ilustrované čítanky v sangu a výhledově dalších učebnicích. Chybí jediná věc. Peníze. Peníze na vytištění učebnic a na školení pro učitele, aby uměli s novými pomůckami pracovat. Čím více učebnic budeme moci vyrobit, tím více jich budeme moci rozdat.

V čem je problém?

Středoafrická republika je zničena občanskou válkou a chudobou. Úroveň vzdělávacího systému nedává záruku, že by se to v brzké době mělo měnit.

Gramotnost obyvatelstva staršího patnácti let je v SAR podle statistik 56 %. Podle mezinárodního indexu (prosperity.com) srovnávajícího země z hlediska dostupnosti a úrovně vzdělávání je v roce 2016 SAR na 147. místě ze 149 sledovaných zemí. Děti před nástupem do školy znají jen nejrozšířenější jazyk sango. Výuka na školách ale probíhá převážně ve francouzštině, což dětem ztěžuje osvojení základního učiva. Úroveň státních škol je slabá. Středoafrické ministerstvo školství dlouhodobě není s to zajistit učitelům nejen pravidelné platy, ale ani jejich dostatečné vzdělávání.

Z hlediska metod je výuka postavena na memorování dlouhých textů nebo opisování francouzských textů z tabule. Žáci zpravidla nemají k dispozici sešity ani učebnice, často mají pouze tabulku, na kterou se píše křídou.

Index prosperity za rok 2016 (149 sledovaných zemí)

Středoafrická republika	
zdraví	148.
vzdělání	148.
bezpečnost	149.
…	

Francie	
zdraví	14.
vzdělání	18.
bezpečnost	28.
…	

Česká republika	
zdraví	27.
vzdělání	24.
bezpečnost	27.
…	

Švýcarsko	
zdraví	3.
vzdělání	1.
bezpečnost	8.
…	

Zdroj: www. prosperity.com

Jak se dá problém řešit?

Děti potřebují hlavně učitele, který je dovede motivovat, a učebnice, které budou mluvit jejich jazykem. Náš program dokáže zajistit obojí.

Základní ideou programu je zkvalitnění výuky na středoafrických školách na prvním stupni základní školy, protože to je pro mnoho žáků jediný (nejvyšší) stupeň dosaženého vzdělání. Za programem stojí organizace SIRIRI z České republiky, která v SAR působí už od roku 2006 a našla v zemi pevné partnery mezi misionáři Řádu bosých karmelitánů. Ve spolupráci se zkušenými českými pedagogickými odborníky hledala SIRIRI, jak nejlépe učitele v SAR podpořit.

Do přípravy konceptu se zapojili i místní učitelé, kteří vůbec poprvé dostali možnost vyučovat v rodném jazyce sango a nikoli ve francouzštině.

V čem je to řešení nejlepší?

Program nevymýšlel nikdo „od stolu“. Tvořil se v dialogu s místními učiteli, aby odpovídal na to, co středoafrické školství skutečně potřebuje. Nebylo s čím srovnávat, podobné téma v minulosti nikdo neřešil. Dnes je vidět, že se to daří. Poptávka je obrovská.

Interaktivní kurzy pro učitele prvního stupně základních škol

V září 2015 a v září 2016 vyškolení dobrovolníci SIRIRI ve středoafrickém provinčním městě Bozoum realizovali interaktivní kurzy pro učitele ze základních škol ze dvou regionů. Cílem seminářů bylo inspirovat učitele ideou „smysluplného vzdělávání“, tedy aby ve vzdělávacím procesu posílily interakci mezi žákem a učitelem. V duchu konceptu „škola hrou“ podle Jana Ámose Komenského je cílem usilovat o to, aby se v dětech rozvíjela tvořivost, hravost a ve výsledku i radost z učení. V průběhu seminářů i během vyučovacího procesu zástupci SIRIRI doprovázeli učitele a spolu s nimi ověřili, že i v podmínkách extrémně chudé země lze pracovat se základními moderními pedagogickými postupy a s didaktickými pomůckami. Dnes volají po dalších kurzech, aby mohli pokračovat, prohlubovat svou kvalifikaci a otevřít cestu ke vzděláním dalším učitelům. Kolik dalších učitelů bude moci projít školením v roce 2017?

Vzdělávací semináře vycházely z příručky, která byla vytvořena pro místní učitele na míru. Vznikl Manuál pěti pedagogických principů a během seminářů učitelé spoluvytvářeli jednoduché pomůcky. Sami se učili přistupovat k učení tvořivě, klást otázky, aktivně naslouchat a číst s porozuměním.

Nástěnné didaktické kresby

V návaznosti na program jsou realizovány i nástěnné didaktické kresby. Desítka škol v Bozoum a jeho okolí byla vybavena během posledních dvou let motivy a kresbami, které navrhovali nebo přímo realizovali dva čeští umělci, David Böhm a Jiří Franta. Tyto kresby se osvědčily jako alternativa k chybějícím učebnicím a učebním obrazům.

Sada Živé abecedy a slabikář ABC v sangu

Třídy vyškolených učitelů byly vybaveny sadou ilustrované Živé abecedy, děti dostaly slabikář ABC v sangu. Pět tisíc slabikářů bylo vytištěno a distribuováno do 121 škol. Tato učebnice vznikla ve spolupráci se středoafrickými učiteli a českými výtvarníky. Jejím cílem je umožnit dětem osvojit si základy techniky čtení. Slabikář zůstane v majetku školy, čímž se výrazně prodlouží jeho využití.

Potřebujeme Vaši podporu, abychom mohli odpovědět na velikou poptávku, který náš program v SAR vzbudil.

V září 2015 vedli dva školitelé kurz pro 25 učitelů z jedné školy v Bozoum, kterou navštěvuje asi 800 žáků. První tři pilotní třídy (150 žáků) dostaly jako experiment 80 kusů prvního vydání slabikáře ABC v sangu.

V září 2016 vedlo 10 školitelů kurz pro 130 učitelů ze 121 škol ze dvou velkých regionů. Učitelé dostali na konci kurzu didaktické pomůcky pro své třídy: 130 sad Živé abecedy, 150 sad karet s písmeny a pět tisíc slabikářů ABC v sangu. Celkem program otevřel cestu ke kvalitnímu vzdělávání 12 890 žákům.

ŠKOLA HROU OČIMA STŘEDOAFRICKÝCH UČITELŮ

„Zkusili jsme být dětmi, což je pro naši práci ve třídě velice důležité.“
Patrick Beltoungou

„Po absolvování školení a studiu všech lekcí, které nám představili naši lektoři, nejvíce oceňuji práci s didaktickými materiály, hry a zpěvy. Je tedy teď na nás, na naší škole, abychom nabyté znalosti začali aplikovat!“
Irénée Namboy

„Nejvíce se mi líbily aktivity o spolupráci, protože spolupráce v sobě obsahuje všechny aspekty pedagogiky.“
Ferdinand Saramandji

Misionáři provozují školy zejména v nedostupných oblastech, kde by jinak žádné nefungovaly. Většina církevních škol se nachází na vesnicích, což ilustruje vysoký podíl účastníků kurzu z vesnických škol (72) oproti městským (49).

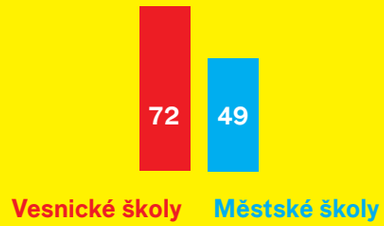

Školení se aktivně zúčastnilo a dokončilo ho 130 účastníků a účastnic. Aktivně se připojili také zástupci školní inspekce, kteří byli programem nadšeni.

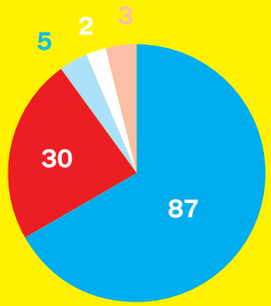

Účastníci školení: učitelé / ředitelé / inspektoři / stážisté / koordinátoři

Většina účastníků kurzu neměla maturitu. Zejména vesničtí učitelé nemají možnost zvyšovat si kvalifikaci. To, že se stal program přístupný i pro tyto učitele, nejvíce oceňovali přítomní inspektoři a další státní autority.

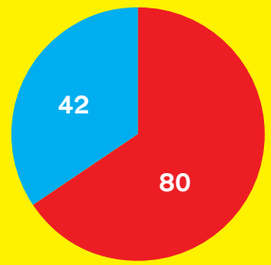

Maturita: ano / ne

V rámci kurzu proběhlo dotazníkové šetření, díky němuž bylo možné získat data, která jsou jinak v této zemi nedostupná. Pro téměř všechny účastníky bylo toto dotazníkové šetření první zkušeností. Díky výstupům šetření bylo možné zjistit, s jakými konkrétními nejčastějšími těžkostmi se učitelé potýkají.

Jaký je stav a co můžu udělat já?

Didaktické materiály jsou připraveny a učitelé o ně mají zájem. Odborná část je tedy hotova a celý program je připravený „na klíč“. Pro další rozšíření programu potřebujeme prostředky na jeho realizaci. Kolik peněz shromáždíme, tolika školám, učitelům a žákům v SAR budeme moct nabídnout podporu.

Ceník

1 slabikář	70 Kč
didaktické pomůcky pro třídu o 50 žácích	2 600 Kč
školení pro 15–20 učitelů	38 000 Kč

Snažíme se tisknout pomůcky v SAR nebo v okolních zemích, abychom podpořili místní ekonomiku a nemuseli dopravovat materiály z Evropy. V roce 2016 vytiskla slabikáře tiskárna MACACOS v Kamerunu.

Společná fotografie jedné z tříd kurzu pro učitele základních škol

Máte další dotazy?

Ptejte se přímo autorů programu:

Ludmila Böhmová
ludmila.bohmova@siriri.org
– koordinátorka programu Škola hrou v SAR a realizátorka seminářů pro učitele, vzděláním pedagožka, spoluzakladatelka SIRIRI o.p.s., v SAR působí od roku 2011

Vojtěch Bílý
vojtech.bily@siriri.org
– dobrovolník s roční zkušeností učitele ve škole ve středoafrickém Bozoum, člen týmu programu Škola hrou v SAR a realizátor seminářů v SAR pro učitele

Fabrice Martin
fabrice.martin@siriri.org
– bývalý novinář a zakladatel potravinových bank v České a Slovenské republice, člen týmu programu Škola hrou v SAR, od ledna 2017 ředitel SIRIRI

Kdo ještě za projektem stojí?

Gildas Bissi
– ředitel školy Bakanja v Bozoum, ve které probíhají od roku 2015 školení pro učitele, od roku 2016 středoafrickým koordinátorem Školy hrou v SAR

Václava Bratinková
– členka správní rady SIRIRI, speciální pedagožka s třicetiletou praxí, členka týmu programu Škola hrou v SAR

Pavel Fischer
– člen správní rady SIRIRI, působil v diplomacii a v týmu prezidenta Václava Havla

Jan Korda
– odborný externí spolupracovník SIRIRI, ředitel „Smysluplné školy“ v Praze, odborný garant projektu a autor příručky pro středoafrické učitele Manuál pěti pedagogických principů

Klíčový koordinátor v SAR:

Aurelio Gazzera OCD
gazzera.aurelio@gmail.com
– italský misionář, žije a pracuje v SAR více než 20 let, zastupuje zřizovatele základní školy v Bozoum, kde probíhal první ročník pilotní fáze, iniciátor programu Škola hrou, dlouhodobý strategický partner SIRIRI

Výtvarníci

David Böhm a Jiří Franta
– čeští výtvarníci, externí spolupracovníci SIRIRI, autoři didaktických návrhů pro pilotní učebny, ilustrací v Manuálu pěti pedagogických principů, slabikáře ABC v sangu a dalších učebnic

Didier Kassaï
– středoafrický výtvarník, autor kreseb Živé abecedy

Adéla Svobodová
– česká grafická designérka, graficky zpracovala slabikář ABC v Sangu a Manuál pěti pedagogických principů a další materiály Školy hrou

SIRIRI je nezisková nenáboženská nepolitická organizace. Jako jediná obecně prospěšná společnost v České republice se zaměřuje na rozvojovou spolupráci ve Středoafrické republice (SAR). Byla založena v roce 2006. Ve spolupráci s misionáři realizovala SIRIRI za deset let činnosti projekty v oblasti vzdělávání, zdravotnictví a zemědělství. Většina darů pochází od drobných dárců z České republiky, kteří dohromady přispěli za deset let částkou více než půl milionu Euro. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky přispělo od roku 2014 na projekty humanitární pomoci zprostředkovávané SIRIRI 222 000 Euro. Na činnost SIRIRI přispěla Česká rozvojová agentura při Ministerstvu zahraničních věcí České republiky částkou 85 000 Euro. Strategickými partnery SIRIRI v SAR jsou misionáři Řádu bosých karmelitánů.

SIRIRI

Textovou část připravil kolektiv autorů programu Škola hrou v SAR
Fotografie: Aurelio Gazzera a archiv SIRIRI
Grafická úprava: Adéla Svobodová
Ilustrace: David Böhm, Jiří Franta
© SIRIRI, o.p.s., 2017